

Oponentský posudek diplomové práce

Vojtěch Malach

Dějiny kapucínského kláštera v Třebíči

KTF UK

Ústav dějin křesťanského umění 2009, 100 stran + 18 stran příloh

Diplomant rozčlenil svoji práci do sedmi kapitol, k nimž připojil dvě textové a jednu obrazovou přílohu. Ve stručném Úvodu si jako cíl své práce vytkl zpracování a zpřístupnění dějin vlastní farnosti úzce spojených s dějinami kapucínského kláštera v Třebíči od jeho založení v 17. století do jeho likvidace v roce 1950. V závěru své práce podává stručný nástin osudů budov bývalého kláštera od 50.let do současnosti.

Po úvodu následuje kapitoly nazvaná **Prameny** (s.5-11), v níž podrobně popisuje prameny ke své práci. Zdá se, že autor nevynechal žádný zdroj informací. Určitým nedostatkem je nepřesná a nedůsledná diplomatická kategorizace písemnosti – příliš často se používá poněkud vágní označení listina. Zbytečné je také např. uvádět rozměry písemností na konci 19. století.

Kratičká kapitola **Literatura**, která je vlastně jen výčtem některých knih, podává pouze malou část použité literatury. Zaráží skutečnost, že např.zde uvedená Wolného Topografie (s.12) chybí v závěrečném Seznamu literatury (s.99-100), nehledě na to, že je v textu citována pouze zřídka, ačkoli obsahuje zajímavé informace (např. ke zvonům apod.). Totéž se týká poznámky č. 81 na s. 27, která by se měla týkat Wolného, na něhož je tu odkazováno.

V první kapitole (s. 12-15) **Stručná historie a charakteristika kapucínského řádu** autor podává na několika řádcích krátkou historii řádu od jeho založení až po jeho likvidaci v roce 1950. Převzal bohužel nepřesnou informaci – v roce 1600 nebyly ještě Hradčany součástí Prahy, čtvrtým pražským městem se staly až v roce 1754 (s.14).

Druhá kapitola **Náboženské poměry v Třebíči před příchodem kapucínů** (s. 15-23) představuje církevní dějiny města do období protireformace včetně jezuitských misíí. Bylo by možné polemizovat, zda a nakolik byla v „ostatních částech říše náboženská svoboda“ (pozn.32 na s.18), ale to by značně přesáhlo stanovený cíl diplomové práce.

Je zajímavý výčet sekt na s. 22, bohužel se autor nepokusil o jejich bližší určení a případné srovnání s teologií reformačních církví, které mezi nimi Burešovský uvádí. Závěr kapitoly je nejasný, diplomant končí vyprávění v polovině, aniž by uvedl závěr, tedy výsledek práce zmíněné rekatolizační komise.

Ve třetí kapitole (s. 23-32) autor popisuje **Založení kapucínského kláštera**. V této zajímavě zpracované části zaráží poznámka o Tatarech (s. 24, neměli být zmíněni Turci?). Celkový dojem kazí některé nepřesnosti či nesrozumitelné formulace (viz např. 4.odstavec na s. 29). Na s. 30 by bylo vhodné převést rozměry kostela a kláštera na metry, resp. přesněji určit míry (různé hodnoty sáhu). Totéž se týká překladu výrazů na adresu protestantů (s. 31). Nesouhlasím rovněž s výkladem termínu „definitor“ na s. 31, pozn. 100. Výklad, který uvedl diplomant je nepřesný. K danému období se spíše hodí definice uvedená v Podlahově Slovníku bohovědném (definitor je představený definitorie, okresu zahrnujícím několik klášterů. Def. podléhali arciepatu a provinciálům, dozírali na místní představené. Poradním orgánem se stali až mnohem později).Diplomant také mohl převést data uvedená na s. 32 v posledním odstavci kapitoly. Další výtky se týkají nedbalého redakčního zpracování, o které se zmíním níže.

Čtvrtá kapitola (s.32-48) se zabývá **dějiny kláštera od počátku 18 století do josefínských reforem**. Ve výčtu almužny na s. 41-2 autor neuvádí, proč v seznamu chybí některé míry a váhy, nenamáhal se ani s překladem některých položek (Hirsch, Insletkerzen, Baumöl atd.). Totéž se týká překladu nemocí na s. 43, které vojáci „dovlekli“ (spíše zavlekli). V posledním odstavci na s. 45 mohl autor upřesnit, o kterou válku šlo (sedmiletou), případně se věnovat dopadu válek o dědictví rakouské na příslušný region.

Pátá, asi nejslabší kapitola (s.48-55) pojednává o dějinách kláštera za **josefínských reforem**. Je škoda, že se autor spokojil s jednostranným pohledem na zmiňované období a nepokusil se mu věnovat podrobněji z více úhlů. Autor doslovně cituje J.Kadlece a nepokouší se o vlastní interpretaci dané problematiky. Dopouští se mnoha zjednodušení, která čtenáře nezalého věci spíše zmatou – viz např. na s. 49 „V dráze nastoupené Marií Terezií pokračoval i její syn....“.

Stejně je možné na téže straně polemizovat s výrazy o „zotročení“ katolické církve apod. Mnohá opatření, o nichž diplomant mluví na s. 50 v souvislosti s Josefovou vládou, jsou staršího data. Dále: majetek nebyl sekularizován, nýbrž i nadále sloužil církvi v náboženském fondu (dříve studijním, pak náboženské matici)! Atd.atd. Na s. 51 chybí poznámka k Neumannovým „Pamětem“ – chybí i v seznamu pramenů a literatury.

Šestá kapitola (s.55-72) popisuje **dějiny kláštera v 19. století**. Hned v prvním odstavci používá autor naprosto stejný text jako na s. 73. Formulace (slovosled, slovní zásoba) textu napovídají (totéž se týká i předchozích kapitol), že autor mechanicky přebíral pasáže z citovaných děl a pramenů, aniž by se pokoušel o jejich interpretaci. Přímé citace by bylo vhodné uvádět uvozovkami.

Závěrečná sedmá kapitola (s. 72-98) pak nabízí **dějiny kláštera ve 20. století**. Diplomant možná z potřeby zaplnit hluchá místa zařazuje neorganicky např. zmínku o celibátu (s.73), aniž by k tomu přiřadil nějaký konkrétní případ.

Závěr (s. 98-99) zabírající jednu necelou stránku nepřináší nic nového, spíše je opakováním úvodu. Výhrady je možné mít k poznámkovému aparátu. Místo obvyklého členění : Prameny – archivní – tištěné – mediální, Noviny a časopisy, Literatura nabízí diplomant zmateně smíšené seznamy. Přehled literatury je (kromě výhrad uvedených výše) nedostatečný, bylo by ho možné doplnit dalšími tituly (např. k situaci církve na přelomu 19. a 20. století se přímo nabízí nová publikace Pavla Marka, Církevní krize na počátku první českosl. republiky, (Brno 2005). Dále chybí i přehled zkratk, použitých v textu.

Největší výhrady k předložené diplomové práci se však týkají redakčního zpracování, které výrazně kazí výsledný dojem. Není možné zde podat úplný výčet chyb a (často jistě neúmyslných) překlepů, ale uvedme alespoň nejčastěji se opakující nedostatky:

autor (kromě několika světlych výjimek) píše KVADRIÁN místo kvardián, VARTUEBERK místo Vartenberk (s.7), zkomolený přepis názvu Wolného knihy (s.12), FRANTRORUM CAPPUCINORUM (správně Fratrum Capuccinorum, s.14), STATU (statu, s. 15), ARCHELB (Archleb, s. 16), nejednotné psaní jmen (např. Tonnazol – Tannazol, s. 20), psaní titulu kněze malé p. místo P. (Pater, s. 20nn), chybná data (např. na s. 49 místo 1780-1790 je 1880-1890 a místo 1780 je 1680), REMAUERACE (remunerace, s. 56), často se opakuje chybné psané zkratky archivu (správně SOKA Třebíč), OBSERVACE (observance, s.73), ZERSETZEING (správně ZERSETZUNG – rozklad, s. 90), nerozhodlo PŘEDSEDNICTVÍ ÚV KSČ ale předsednictvo (s.92), KONGREGA (kongregace, s. 97), atd. Autor se neřídí směrnicemi KTF UK pro psaní poznámek (vždy má začínat velkým písmenem a končit tečkou!) či literatury.

Přes všechny uvedené výhrady je předložená práce přínosem, neboť zpřístupňuje málo známé či zcela neznámé prameny k dějinám kláštera (a města Třebíče).

Proto doporučuji předloženou práci k obhajobě a hodnotím ji jako dobrou (3).

Praha 24. května 2009

PhDr. Ondřej Bastl